

VERTOOGH
BY EEN LIES-HEBBER DE
VADERLANTS VERTOONT

1637

Vertoogh

By een Lief-hebber des Vaderlants vertoont.

Teghen het ongefondeerde ende schadelijck fluyten der vryen handel in B R A Z I L.

In 't Jaer ons Heeren / M. DC. XXXVII.

Aomme **A.** **E.**
eens voor te stellen/hoe dat de
onghefondeerde sustenue der
Zeeuwē ende andere buyten-
Cameren op 't sluyten vanden
byen handel/ de Compagnie
als participanten niet alleen

schadelijck is : Waer dat sulcx volgende de geheer-
le ruyne vande Compagnie int cort ghebooren sal
worden.

Waer zijn conquesten van Coninckrijcken/ Landen/ Steden
en Forten als dese? wanneer se door de populatie vande natie des
conquesteurs/niet en worden vast gemaect / voornaementlijck
we. vnde in byne coop ende handt-wercks-lieden / ofte en sullen
bekvallen? wilmense met Soldaten sonder negotie vast maken
soo moeten de middelen des Conquesteurs met de gagien ende
rautsoenen uytgeput werden / want waer een lant vol militaire
personen is/ende geen byne lieden/ soo en comen die landen niet
gecultiveert worden/ ende sonder de culture soo moetense alle die
militaire/de costelijcke mont-costen ende gagie/om niet gheven/
den handel an de Compagnie zijnde/waer salmen de Cooplieden
binden/sullen haer Soldaten met 15 stupvers ter wercke de ma-
gazijnen ledich copen/ ende daer mede de groote geimagineerde
proffiten/ so se seggen die Cooplieden genoten hebben/ haer sel-
ven toebrengen / voorwaer een slecht fondament. Nu is haer
om de cere te doen/dat se besitters zijn van groot lande / dat is
die Princen die onuytputtelijcke schatten hebben, enen eertijtel.

fabens vanden C. Colonel Artificioſcy aen een Canie off twee
geraect ben / heeft men nu laeten aenſegghen in eozte te Beleghe-
ren / waer over hy ghenboefacht is geweest hupfen te ſtimmeren/
ende ſijn pijnelijke genoden gelucken / uit water / of in winden
upt de hande te werpen.

Ende nu sulcx geſchiet is / comt met ſulke reſolutsen te hoop-
ſchijn / en men ſoeckt ons ſoo nuyt alle onte gheleghechende te
ſtaoten.

Ick beclaeghe den Doorluchtighen Dacht Mauritius van Naſ-
ſauwen, die hem niet en heeft ontſien / ſoo ſwaeren periculouſen
reys an te nemen / en als ouſen getrouwe Gouverneur Generael
ant guur ſte vant Winter ſapſoen / hem ſelven te velde te begeven /
de ſtercke Beſtingh Pavacaon heeft belegghert ende door Gods
zegeninge oock verobert / ende voorts door ſyne Prudencie ende
lieftallige bejegeninge / harten ende landen gewonnen / door deſe
jammerlijke reſolutie / van ſijn apparent progres / ende meeſt ge-
luck vande Compagnie ſal worden berooft.

Beclaeghe deſe hooche ende leege Kaeden die door hare Maena-
gie ende op alles nau acht neminghe / de Compagnie veel vol. ^{10. 11.}
Gouts toe gebzacht hebben / ſo van vervallen ingenios / verpach-
tinge van veel ſo deſpens als andere laſten / omme alſo niet alleen
de Compagnie nuyt haere r'achterheyt te bzingen / maer haer als
Weduwen en Weeſen metter tijt te doen trecken de vruchten van
haere ingelepde Capitalen.

Beclaeghe de Participanten / wiens middelen ende Capitalen
int upterſte perijckel worden geſtelt / door deſe ongefondeerde ſu-
ſtenue ende reſolutie.

Beclaeghe de N'erlanders die deſen ſtaet hebben willen hel-
pen vaſt maecten / met 't coopen vande Ingenios / ende de Com-
pagnie veel duysenden daer voor toe zefent hebben / ende daer te
neffens

noemens noch veel duysenden daer aen gedaen, ommy de selve aent
maelen te brengen.

Ick beclaege ons die wy byne Cooplieden heeten/ dat wyrom
so eenoort ende ons toelachende geluck ons selven in dese moer-
ten hebben geseken/ ende genouch geperst/ ende ghedwonghen sijn
gewees/ van dit vleck tot een stad te maken/ ende nu door dese re-
solutie geparst sullen werden 'tlandt te quiteren/ want by dese re-
solucie en kan den staet niet bestaen/ wy en sijn gheen militaire
Persoouen. die 't eynde daer van verwachten ende uytstaen
wiltten.

Ick beklaghe Weduwen en Weesen die eensdeels nyt goeder
nber/ anderdeels in een mael te genieten de vruchten der liefde/ so
sy tot 't welbaeren des Vaderlands ende afbreuck onses alghe-
meynen vrandes haer Capitalen inghelept hebben tot voozde-
rigne vande Compagnie.

Eyndelijck beclage ick ons liebe Vaderlandt / waer van een
van haer schoonste peerlen door so ongesondeerde sustenuen sul-
len verloozen gaen.

Gebe ten beslupte de vrienden (sose met een gesont oordeel wil-
len gaen) eens te bedrucken als de Portugesen als Nederlantche
Seignores ende Meesters van de Ingenios, niet en verstaen te
willen laeten wercken / ende vooz de vrye lieden verrocken
zijnde gelijk als sekerlijck geschieden sal / waer sullen dan haer
Negotianten gebonden werden / die haere costelijcke cargaso-
nen coopen sulle nemen de Compagnie dat sy genot van desen
aenstaende passagie genieten sullen/ alwaert datse alle haer Maga-
sijns vol goederen hadden / soo en connen noch en sullen wy niet
toelaeten datse vooz ons vercoopen/ al souden wy vooz negen en
een halve stupver tgeene sy op thien setten/ geven/ ende over sulcx
by ons ghepractiseert zijnde/ soo sullen ten minsten anderhalf a
twee

twee Jaeren wachten moeten eerste aent vercoopen sullen comen /
by aldient niet al verloozen gaet.

Liebe/ seght my noch die Compagnie twee Jaeren Carga-
soens pder van thien a twaelf tonnen gouts / toenemende boven
alle de montkosten/equipagien ende costelijcke vru:chten/montes-
rende boven alle gagien/ cupm 30 a 32 tonnen gouts/ende in dits
Jaeren niet thyns comende int Vaderlandt / ende ontfanghende
noch recognitie/noch vruchten/noch contbopen/hier insghelijcks
bedenckt hoe 't met de Cameren ghestelt sal wesen / die sulcx met
welnemen niet verstaen ken/moet cleyn oordeel hebben/ ofte met
passien ingenomen zijn.

Op dunckt 'tis genouch van dese materie/andere sullen hare
schrijven/Sijn Excellentie ende de Heeren Staten vande hooge
Raeden geven ons vast goeden moet/ende vermanen ons de cou-
ragie niet te verliezen / ende willen t samen niet twijfelen ofte en
sullen op haere Brieven heel ander advijs becomen,

BRASILIANA DIGITAL

ORIENTAÇÕES PARA O USO

Esta é uma cópia digital de um documento (ou parte dele) que pertence a um dos acervos que participam do projeto BRASILIANA USP. Trata-se de uma referência, a mais fiel possível, a um documento original. Neste sentido, procuramos manter a integridade e a autenticidade da fonte, não realizando alterações no ambiente digital - com exceção de ajustes de cor, contraste e definição.

1. Você apenas deve utilizar esta obra para fins não comerciais. Os livros, textos e imagens que publicamos na Brasiliiana Digital são todos de domínio público, no entanto, é proibido o uso comercial das nossas imagens.

2. Atribuição. Quando utilizar este documento em outro contexto, você deve dar crédito ao autor (ou autores), à Brasiliiana Digital e ao acervo original, da forma como aparece na ficha catalográfica (metadados) do repositório digital. Pedimos que você não republique este conteúdo na rede mundial de computadores (internet) sem a nossa expressa autorização.

3. Direitos do autor. No Brasil, os direitos do autor são regulados pela Lei n.º 9.610, de 19 de Fevereiro de 1998. Os direitos do autor estão também respaldados na Convenção de Berna, de 1971. Sabemos das dificuldades existentes para a verificação se um obra realmente encontra-se em domínio público. Neste sentido, se você acreditar que algum documento publicado na Brasiliiana Digital esteja violando direitos autorais de tradução, versão, exibição, reprodução ou quaisquer outros, solicitamos que nos informe imediatamente (brasiliiana@usp.br).